

YATIRIM BANKACILIĞINDA ÜRÜN EVRİMİ VE YEŞİL EKONOMİ

Selin AYDIN*

Özet

Bu çalışmada, yatırım bankalarının günümüzdeki yeri ve gelişimi anlatılarak ilgili mevzuat doğrultusunda sektör çalışanlarının fikirlerine başvurulmuştur. Araştırma, sektör çalışanlarına yönelik saha araştırması uygulamasını kapsamaktadır. Türkiye’de yatırım bankacılığının geleceği vardır. Diğer gelişmiş ülkeler kadar iyi konumda yatırım bankalarından bahsedilemeye de gelişimini devam ettirmesi için birçok yol bulunmaktadır. Sürdürülebilir bir yatırım ortamı olduğu sürece ürün evrimi geliştirilecek ve yeşil yatırımlara fırsat tanınacaktır. Yatırım bankalarının gün geçtikçe piyasa trendlerine hitap eden risk modelleri ile diğer alanlara odaklanan bir ekosistemde varlığı sürdürülmektedir. Küresel olarak faaliyet gösteren yatırım bankalarına işlevsel yönden bakıldığında ön ofis, orta ofis ve arka ofis kısımlarının olduğu görülmektedir. Ön ofis birebir müşteri ile temas halinde bulunan bölümlerden oluşmaktadır. Orta ofis hazine birimini kapsamaktadır. Burada fonlama ağırlıklı çalışmalar yapılmaktadır. Ayrıca orta ofiste yer alan iç denetim alanı yapılan tüm çalışmaların yönetmeliklere uygunluğunu denetlemektedir. Arka ofiste ise sadece alım satım işlemlerine yönelik nakit akışları yönetilmektedir.

Anahtar kelimeler: Sürdürülebilirlik, Yeşil Ekonomi, Yatırım Bankacılığı

PRODUCT EVOLUTION IN INVESTMENT BANKING AND GREEN ECONOMY

Abstract

This study, by means of explaining the importance and development of investment banks nowadays, is submitted for the review of the sector professionals in accordance with the related legislation. The study includes the field research with sector professionals. Investment banking in Turkey has a future. In spite of the fact that we cannot mention strong investment banks as in other developed countries, there are still several ways for their improvement. As long as there is a sustainable investment environment, product evolution will develop and green investments will be given an opportunity. Investment banks continue to exist in an ecosystem that addresses market trends day by day and focuses on risk models and other areas. When looking at the functional aspects of investment banks operating globally, it is seen that there are front office, middle office and back office parts. The front office consists of departments that are in contact with the customer one-on-one. The central office covers the treasury department. Funding-intensive studies are carried out here. In addition, the internal audit area located in the middle office oversees the compliance of all the work carried out with the regulations. In the back office, only cash flows for trading transactions are managed.

Key words: Sustainability, Green Economy, Investment Banking

Giriş

Son yıllarda Türkiye’de sürdürülebilirlik alanındaki çalışmaların arttığı görülmektedir. Bu sayede, yeşil ekonomi kavramı hayatımıza dahil olarak faaliyet alanı genişletilmiştir. Ülkemizde önde gelen kalkınma ve yatırım bankaları sosyal sorumluluk çatısı altında çevresel sorunları ele almaktadır. Böylece yeşil ekonomi ile karbon emisyonlarının azaltılması hedeflenmiştir. Çevresel değerler göz ardı edilemezken iktisadi kalkınma için temiz enerji kullanımı yaygınlaştırılmıştır. Bu süreçte, yeşil ekonomi daha fazla bilinir hale gelmiştir. Ekonomik düzenin oluşmasına büyük katkı sağlayan bu çalışmalar hem bankacılık sektörü için hem de ülkemizin kalkınması için önemli adımlar oluşturmaktadır. Türkiye’de yatırım bankalarının gelişimi üzerine hazırlanan bu çalışmada, sermaye piyasası ve yatırım bankaları birbirini desteklemektedir. Yatırım bankacılığında ürün çeşitliliği olarak gelişim söz konusudur. Tasarrufların yatırımlara dönüşmesiyle sermaye piyasası araçlarına eğilim

* Master student, Istanbul Commerce University/Capital Market, İstanbul/Turkey, selinaydn03@gmail.com

artmaktadır. Bunun sonucunda yatırımcılar için risk düzeyi belirlenmiştir. Yeşil ekonomi, ürün çeşitliliğinin devamını sağlayan bir ekonomik modeldir.

Yatırım bankacılığında ürün evrimi alanında birçok yenilik elde edilmiştir. Yatırımcıların yatırımlarını değerlendirmesi için ihraç edilen sürdürülebilir ürünler, çevre için kaynak oluşturmaktadır. Yeşil ekonominin gelişimine yönelik yapılan çalışmalar finansal piyasalarda farklılık yaratmıştır.

Bu doğrultuda, ekonomi ve finans piyasalarında kalkınmaya yönelik yatırım bankaları tarafından verilen krediler için çalışmalar yapılmıştır. Yatırım bankalarında dijitalleşme alanında oluşturulan zemin teknolojik altyapılara yapılan yatırımlar ile desteklenmeye devam etmelidir. Çalışma, bankacılık sektöründe saha araştırması uygulaması yapmanın zor olması nedeniyle ve gelecek nesiller için yol gösterici olacağı düşüncesiyle hazırlanmıştır. Bunun için birinci kısımda geniş kapsamlı bir literatür taraması yapılmıştır. Ardından, Türkiye’de yatırım bankacılığı üzerine tasarlanan metot uygulanmıştır. Aynı kısımda özel sektör ve kamu sektörü ayrımı yapılan veri seti bulunmaktadır. Buna bağlı olarak yatırım bankacılığında finansal ürünler tanıtılmıştır. Böylelikle güncel bilgiler doğrultusunda sonuç kısmı yer almaktadır.

1. Literatür

2010 yılında, ülkemizin konu olduğu bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Gelişmekte olan ülkelerde sürdürülebilir bankacılık anlayışının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu araştırmaya göre, Türkiye’de ekonomik kalkınmanın önemi belirtilmiştir. Kaya, Türkiye’de uygulanan ekonomik politikaların eksikliğinin, bununla ilgili yasal düzenlemelerin güvenilir olmayışının ekonomik kalkınmanın önüne geçtiğini savunmuştur. Devletin politika ve yasal düzenlemelerinin eksikliğinin yanında toplumun da sürdürülebilir ekonomik reformlar hakkında eksik bilgiye sahip olduğunun ve bunun etkilerinin ülkemiz ekonomisini gerilediğinin ispatı niteliğinde bir çalışma yürütülmüştür. Çalışmanın sonucunda, Türkiye için sürdürülebilir finans alanında gelişim devam etmektedir.

Aslan ve Küçükaksoy’un çalışmalarında, Türkiye ekonomisi ele alınarak finansal gelişmeden ekonomik büyümeye doğru ilişkinin varlığı saptanmıştır. Çalışma, 1970-2004 yıllarını kapsamaktadır. Aslan ve Küçükaksoy bu çalışmasında, ekonomik büyümenin finansal olarak desteklenirse gerçekleşebileceğini nedensellik test metodunu kullanarak ispatlamaya çalışmıştır. Ayrıca çalışmaya ekonometrik tahmin yöntemlerini dahil etmişlerdir. Kullanılan veri seti benzer çalışmalar için güçlü bir alternatif oluşturmaktadır. Özetle, tasarruf ve yatırımların artış göstermesinin ekonomik büyümeyi olumlu yönde etkilediği sonucuna varılmıştır.

2013 yılında, Türkiye’yi inceleyen bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışma 1998-2012 zaman aralığını baz alarak Türkiye’de bulunan bankacılık sektöründeki kredi, mevduat gibi temel bankacılık ürünlerinin ekonomik büyümeye oldukça büyük katkısı ispatlanmıştır. Özen ve Vurur bu araştırmada, mevduat hacmi ile kredi hacmi artış hızı arasında birbirinden bağımsız bankaları inceleyerek doğru orantı bulunduğunu ortaya koymuştur.

2016 yılında, Turgut ve Ertay tarafından Türkiye ekonomisinin ele alındığı bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Ele alınan zaman aralığı incelendiğinde bankacılık sektöründe yaşanan büyüme doğrudan ve direkt ülkenin ekonomik büyüme oranına artış olarak yansımaktadır. Yapılan araştırmalar, gelişmekte olan ülkeler açısından oldukça önemli sonuçlar içerdiğinden yatırımlar arttıkça katma değer ile birlikte ekonomik büyümenin olumlu etkilendiği görülmüştür.

2018 yılında Morrison, Schenone, Thegeya ve Wilhelm tarafından 1933'ten 2007'ye kadarki zaman dilimi için yatırım bankacılığının evrimi üzerine inceleme yapılmıştır. Banka ile müşteri

ilişkilerinde en belirgin değişikliklerin, finansal piyasalardaki teknoloji kaynaklı yapısal değişikliklerle çakıştığı ve bu durumun bankalar arasındaki itibar kaygılarını zayıflattığı savunulmaktadır. Çalışmanın sonucuna bakıldığında, bankacılar modern yatırım bankaları içindeki rekabet çıkarlarının bir sonucu olarak giderek daha fazla çatışmaktadır.

2019 yılında, Türk bankacılık sisteminin konu alındığı bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada özellikle kalkınma ve yatırım bankalarının incelenmesi sonucu Şenel ve Şekeroğlu, Türk bankacılık sistemini birçok dünya ülkelerine nazaran sürekli gelişmekte olan bir sistem olarak tanımlamışlardır. Türkiye’de bankacılık sektöründe şube ve bankacılık istihdam sayıları, yıl sonu karlılık oranlarındaki artış hızı ve sermaye yeterlilik oranının pozitif seyrettiği bir sistemin varlığı gözlemlenmiş olup çalışma 2013-2017 yıllarını kapsamaktadır. Sonuç olarak, 2016 yılından itibaren bankaların etkinlik düzeyleri arasında farklılıklar meydana gelmektedir. Ayrıca çalışmada ölçülen yatırım ve kalkınma bankalarının finansal performansı karlılık ve risk düzeyleri dikkate alınarak değerlendirilmiştir.

2019 yılında Kudratova, Huang, Kudratov ve Qudratov yaptıkları uygulamada, yatırımların net bugünkü değer tahmini sürecinde nicel sürdürülebilirlik ölçümü için yeni bir optimizasyon modeli sunulmaktadır. Optimizasyon sonuçlarına bakıldığında, önerilen sürdürülebilirlik maliyetinin net bugünkü değer tahminine katılımının proje seçim uygulamalarında geleneksel net bugünkü değer tahmini ile karşılaştırmalı analizi önerilen metodolojinin etkinliğini doğrular niteliktedir.

2019 yılında, Türkiye’deki bankacılık sektöründe belirli bir zaman aralığındaki veriler ile ticari bankalar baz alınarak 2005-2015 periyodu incelenmiştir. Aydın’ın bu çalışmasında, Türkiye’de faaliyet gösteren bankaların sadece banka içi faktörlerden etkilenmediğini aynı zamanda sektör bazlı faktörler ve ülkedeki makroekonomik gelişmelerden de etkilendiği savunulmuştur. İlgili araştırmaya göre, faaliyetteki bankaların özkaynak getirisi ve varlık getirisi sonuca ulaşmada etkili iki önemli faktördür. İlgili bankaların hacimsel büyüklüğü, bankaların sermaye yapıları içsel faktörler arasında yer almaktadır. Araştırmanın sonucu, bankaların performans ve karlılık düzeylerinin sürekli olarak izlenmesi gerektiğini göstermektedir. Ulaşılan sonuçlar, ülkemiz finans sektörünün geleceği açısından yönlendirici olmaktadır.

2019 yılında Degl’Innocenti, Fiordelisi, Girardone ve Radic tarafından hazırlanan bu çalışma ile artan rekabetin yatırım bankacılığına etkisi araştırılmıştır. Çalışma, 1997-2014 yılları arasında kapsamaktadır. VAR modeli uygulanmıştır. Rekabetin artış göstermesinin daha fazla kırılganlığa yol açacağına dair bazı kanıtlar bulunmuştur. Çalışmanın veri setinde yatırım bankaları, özel bankacılık sektörü ve varlık yönetimi şirketleri ele alınmıştır. Yatırım bankacılığının gelişmiş olduğu yedi farklı ülke ile bir araya getirilen veri setinden tutarlı sonuçlar elde edilmiştir. Riske maruz kalma şoklarının banka rekabeti üzerindeki etkisini araştırmak için panel vektör otoregresif modeli kullanılmıştır. Rekabet genellikle ekonomide vazgeçilmez bir güç olarak kabul edilmektedir çünkü verimlilik ve yenilik tüketici seçimlerini tetiklemektedir. Bu durum genellikle daha iyi bir kaynak tahsisini teşvik etmektedir. Bu çalışmada, yatırım bankacılığı sektöründe risk ile piyasa koşulları arasında ampirik bir araştırma yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda, fiyat ve maliyet marjının bankaların piyasa getirileriyle ilgili belirsizliği artırdığı görülmektedir.

2020 yılında, Türkiye’yi konu alarak 2003-2017 zaman aralığının incelendiği bir araştırma yapılmıştır. Bu çalışmada, ülkemizde faaliyet gösteren bankaların toplam kredi hacimlerinin ekonomik gelişmeye olan etkisi ön planda olmasıyla birlikte Turgut, uzun vadede faaliyetteki tüm bankaların kredi hacimlerinin GSYH üzerinde olumsuzluk yarattığını fakat kısa vadede ise durumun tam tersi olduğunun sonucuna vararak toplam kredi hacminin sadece kısa vadede ülke ekonomisi üzerinde olumlu etkiler gösterdiğini saptamıştır.

Oudat ve Ali 2021 yılındaki çalışmalarında, Bahreyn Borsası'ndaki işlem gören ticari ve yatırım bankalarının 2015-2019 dönemi için seçilmiş finansal performansları analiz edilmektedir. Aynı zamanda finansal riskler de ele alınmaktadır. Araştırma çerçevesinde korelasyon ve çoklu regresyon yöntemine yer verilmiştir. Çalışmanın sonucunda, her iki model için de kur riski ile getiriler arasında anlamlı ilişki olduğu gösterilmektedir.

2. Metot

2.1. Türkiye’de Yatırım Bankacılığı Üzerine Saha Araştırması Uygulaması

Yatırım bankalarının Türkiye’de gelişimi üzerine saha araştırması yapılmıştır. Hedef grup olarak yatırım bankacılığı geçmişi olan aktif çalışanlar ve finans piyasası profesyonelleri belirlenmiştir. Yerinde örneklem ile finans profesyoneli olan 30 kişiye uygulama yapılmıştır. Bunun için katılımcılara farklı alanlardaki görüşlerini tespit etmeye yönelik sorular sorulmuştur. Uygulamadaki sorular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 1 Saha Araştırması Uygulaması

1) Yatırım bankacılığının Türkiye’de gelişim yollarını nasıl değerlendiriyorsunuz?
2) Sizce yatırım bankalarının fon yönetiminde karşılaşılan zorluklar nelerdir?
3) Sizce yatırım bankacılığında müşteri ilişkileri açısından yönetim kademesinin izlediği politikalar nelerdir?
4) Sizce yatırım bankalarında riskin yönetilmesi için neler yapılabilir? Etkin bir risk kontrol süreci nasıl olmalıdır?
5) Yatırım bankacılığının sermaye piyasalarındaki bireysel müşteri sayısını artırmada rolü nedir?

Saha araştırması uygulamasındaki sorular belirlenirken ilk olarak yatırım bankacılığının Türkiye’de gelişimi ölçülmüştür. İkinci olarak yatırım bankalarında fon yönetimi alanı ile ilgili katılımcıların fikirlerine yer verilmiştir. Ardından, yatırım bankalarında müşteri ilişkilerine yönelik uygulama yer almaktadır. Daha sonra yatırım bankalarında risk yönetiminin nasıl yapıldığı ölçülmüştür. Son olarak ise bu alanda bireysel müşterilerin rolü tespit edilmiştir. Bu sorular doğrultusunda yatırım bankacılığı faaliyet alanı ve sermaye piyasaları odaklı çalışmalar ön plana çıkarılmıştır. Katılımcıların cinsiyet, yaş aralığı, çalışma alanları ve mesleki unvanları aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Çalışmada veri seti olarak alınan bu kıstaslar doğrultusunda katılımcıların her birine ayrı ayrı saha araştırması uygulamasındaki sorular yöneltmiştir. Soruların yanıtlarına bakıldığında herhangi bir oran belirtilmemişse katılımcılar tarafından tercih edilmediği anlamı taşımaktadır.

Tablo 2 Veri Seti

Cinsiyet	Erkek	Kadın
Yaş Aralığı	28-40	29-55
Çalışma Yeri	Banka sektörü, aktif çalışan finans profesyonelleri	Yatırım bankacılığı geçmişi olan aktif çalışanlar

Mesleki Unvan	<ul style="list-style-type: none"> • 1 kişi özel sektör banka orta düzey çalışanı • 1 kişi özel sektör banka üst düzey çalışanı • 1 kişi özel sektör banka orta düzey çalışanı • 1 kişi özel sektör banka orta düzey çalışanı • 1 kişi kamu sektörü banka orta düzey çalışanı • 1 kişi Sermaye Piyasası alanında yüksek lisans öğrencisi • 2 kişi özel sektör banka orta düzey çalışanı • 2 kişi özel sektör banka orta düzey çalışanı • 1 kişi özel sektör banka çalışanı • 5 kişi özel sektör banka çalışanı • 1 kişi özel sektör banka üst düzey çalışanı 	<ul style="list-style-type: none"> • 2 kişi özel sektör banka orta düzey çalışanı • 1 kişi akademisyen • 1 kişi kamu sektörü banka çalışanı • 1 kişi özel sektör banka orta düzey çalışanı • 1 kişi kamu sektörü banka orta düzey çalışanı • 1 kişi Yönetim Kurulu Üyesi • 1 kişi özel sektör banka orta düzey çalışanı • 5 kişi özel sektör banka çalışanı
---------------	---	---

Yatırım bankacılığının Türkiye’de gelişim yollarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

- ✓ Yatırım bankaları sermaye piyasasının gelişmesinde oldukça etkilidir, piyasa derinliği sağlamaktadır (%16,7).
- ✓ Yatırım bankaları sermaye piyasasının gelişmesinde az etkilidir, piyasanın gelişmesini engelleyen faktörler vardır (%33,3).
- ✓ Yatırım bankalarının sermaye piyasasının gelişmesinde etkili olabilmesi için bireysel müşteri sayısının artması gerekmektedir (%13,3).
- ✓ Yatırım bankaları sermaye piyasasının gelişmesinde etkili değildir, finansal okuryazarlık yoktur. Yatırımcılar bilinçsizdir (%33,3).
- ✓ Yatırım bankaları sermaye piyasasının gelişmesinde etkili değildir, dijitalleşme ile birlikte etkisi artırılmalıdır.

Sermaye piyasasının yatırım bankalarının gelişmesinde ne kadar etkili olduğuna dair katılımcıların değerlendirmelerine yer verilmiştir. Bu doğrultuda mevcut durumda yatırım bankaları sermaye piyasasının gelişmesinde az etkilidir, piyasanın gelişmesini engelleyen faktörler vardır şeklinde sonuçlara varılmıştır. Bunun sebebi Türkiye’de finansal okuryazarlığın

yeterince gelişmemesi ve yatırımcıların bilinçli yatırım kararı vermelerindeki zayıflıktır. Tasarruflar yatırıma aktararak ekonomik gelişime katkı sağlanmalıdır.

Sizce yatırım bankalarının fon yönetiminde karşılaşılan zorluklar nelerdir?

- ✓ Piyasa riski vardır, belirsizlik oldukça fazla şeffaflık ise oldukça azdır. Bu sebeple fon yönetiminde gidişat belirlenirken zorlanılmaktadır (%33,3).
- ✓ Müşteri ile portföy yöneticisinin senkronize olması gerekir. Müşteri bilgisiz olursa hem portföy yöneticisi hem de müşteri için risk oluşturmaktadır (%23,3).
- ✓ Portföy yönetim şirketleri arasında rekabet vardır (%16,7).
- ✓ Teknik analiz doğru ve piyasaya uyumlu olmalıdır, müşterilerin anlayacağı şekilde açıklanmalıdır (%20).
- ✓ Fonların yapısını oluşturacak kaynak bulmakta zorlanıldığı için ürün çeşitlendirmesi sorunu bulunmaktadır.

Yatırım bankalarında fon yönetimine yönelik çalışma mevcuttur. Katılımcılardan alınan sonuç, fon yönetiminde gidişat belirlenirken zorlanıldığıdır. Çoğunlukla ülke risk primi olan CDS'lerde meydana gelen düşme, siyasi hamleler ve Covid-19 salgını gibi öngörülemeyen riskler piyasadaki emtia fiyatlarını etkilemektedir ve artan maliyetler şirket karları üzerinde baskı oluşturmaktadır şeklinde sonuca ulaşılmıştır.

Elde edilen sonuçlarla, bu piyasa ortamında yatırım bankacılığının ne kadar gelişebileceği ve piyasanın gelişmesinde çalışanların nasıl rol oynayacağı saptanmaya çalışılmıştır.

Sizce yatırım bankalarında müşteri ilişkileri açısından yönetim kademesinin izlediği politikalar nelerdir?

- ✓ Müşteriyi tanımak ve risk profilini anlamak için SPK mevzuatına uyum sağlanmalıdır (%10).
- ✓ Uzun vadeli yatırım araçlarına yönlendirilen yatırımcı sayısı artmalıdır (%10).
- ✓ Danışmanlık hizmeti verilmelidir, yatırımcıya kolay ulaşım sağlanmalıdır. Müşteri bu şekilde doğru bilgilendirilmelidir (%43,3).
- ✓ Yatırımcılar kurum hedefleri doğrultusunda yanlış yatırım ürünlerine yönlendirilmemelidir (%13,3).
- ✓ Teknolojik altyapı ve fintech gelişir ise müşteri yönetimi de gelişmiş olur (%23,3).

Yatırım bankacılığında yönetim kademesinin müşteriyi nasıl elde tuttuğu sorgulanmıştır. Katılımcılardan elde edilen görüşler danışmanlık hizmetinin artırılması ve müşterinin bu şekilde doğru bilgilendirilmesi yönündedir. Yerinelik testleri ile müşteriyi tanıma ve risk algısına göre yatırımcıyı uygun yatırım aracına yönlendirmek izlenen politikalarındandır. Mevcut müşterilerle derinlik sağlayarak uzun soluklu çalışma yapmak her iki taraf için de avantaj sağlamaktadır. Yatırımcılarla yakın ilişki kurularak sahanın ne talep ettiğine yoğunlaşılmalıdır. Böylece, müşterinin uzun süreli kullandığı ürünler belirlenip artırılmaya çalışılmalıdır.

Sizce yatırım bankalarında riskin yönetilmesi için neler yapılabilir? Etkin bir risk kontrol süreci nasıl olmalıdır?

- ✓ Finansal okuryazarlık artmalıdır, yatırımcıların bilinçli hale geldiği bir sistem oluşmalıdır (%13,3).
- ✓ Türev ürünler kullanılmalıdır ve yatırımcıların yönlendirildiği ürünlerin hedge edildiği bir sistem oluşmalıdır (%16,7).
- ✓ Yatırımcıların risk seviyesi doğru anlaşılmalıdır. Doğru ürüne doğru yatırımcı yönlendirilmelidir (%30).

- ✓ Bankanın kullandığı sistemler mevzuat ile senkronize olmalıdır ve sürekli denetlenmelidir (%16,7).
- ✓ Bankalar risk yönetimi birimine destek vererek gelişim sağlamalıdır (%23,3).

Kendi içinde iç sistemleri, bağımsız denetimler, Bankacılık Kanunu ve BDDK düzenlemeleri kapsamında uymak zorunda oldukları bir mevzuat vardır. Böylece sürekli denetlenen bir süreçte risk erken saptanmaktadır.

Risk yönetimi, türev araçlar kullanılarak ve yatırımcıların yönlendirildiği ürünler belirsizlikten korunarak yapılmalıdır. Bankanın saygınlığı ve itibarı açısından iç sistemler birbiriyle dayanışma içinde olmalıdır. Bankalarda bulunan risk birimleri uluslararası ve Türkiye'deki standartlar düzeyinde bankaların risk yönetimini desteklemektedir. Riskin azaltılması veya transferi söz konusu olmaktadır. Bunun için risk kapasitesi, risk algısı ve risk iştahı perspektifiyle yönetim gerekmekte ve risk başına getiri maksimizasyonu yapılmaktadır. Genellikle optimal varlık dağılımı stratejileri önerilmektedir. Piyasada risk ölçümü erken uyarı sistemleri ile yapılırken riskin transferi için opsiyonlar ve swaplar kullanılmaktadır. Yatırım beklentileri ile alınan risk bütünleşik olmalıdır. Son dönemlerde kredi hacimleri artırılmıştır, bu durumda kredi skorlamasına dikkat edilmelidir.

Yatırım bankacılığının sermaye piyasalarındaki bireysel müşteri sayısını artırmada rolü nedir?

- ✓ Bireysel müşteri sayısını artırmaktadır. Aracı kurumlara göre daha fazla piyasa yapıcı rolü vardır, güven vermektedir (%30).
- ✓ Çok etkili değildir, bireysel yatırımcı gün geçtikçe tasarruf yapmakta zorlanmaktadır (16,7).
- ✓ TL değer kaybetmektedir. Kur dalgalanmaları çok fazla olduğundan bireysel yatırımcı bu dalgalanmaları fırsata çevirmek isteyerek yurtiçi piyasalarda işlem yapmaktan uzaklaşmaktadır (16,7).
- ✓ Teknolojik altyapı geliştirilirse ve ürün çeşitliliği artırılırsa yatırım bankalarına yönelim de artar (%13,3).
- ✓ Yatırım bankaları müşterilerini güven unsuruna dayanarak yönetip onları uzun vadeli ürünlere yönlendirdiğinde yatırımcı sermaye piyasasında kalmak istemektedir (%23,3).

Saha araştırması uygulamamızın son sorusunda, sermaye piyasalarındaki bireysel müşteri sayısı incelenmiştir. Yatırım bankacılığı piyasadaki bireysel müşteri sayısını artırmaktadır. Ürün gamını genişleterek ve teknolojik uygulamalardan yararlanarak bireysel müşteri sayısının artışı desteklemektedir. Yatırım bankaları aracı kurumlara göre daha fazla piyasa yapıcı rolüne sahiptir. Böylece piyasaya güven vermektedir.

2.2. Yatırım Bankacılığında Finansal Ürünler

Sürdürülebilirlik 1990'lı yıllardan sonra önemini artırmaya başlamıştır. Bu konu zamanla finansal piyasaları da etkilemiştir. Ekonomik göstergelerle beraber çevresel ve sosyal etmenler de yatırım kararlarında önem kazanmaktadır. Yatırım bankaları ise sürdürülebilirlikle ilgili temalar çatısı altında kredi programlarıyla yer almaktadırlar. Kurumsal yatırımcıların daha çok tercihinde yer alan sosyal tahviller, sürdürülebilirlik bağlantılı tahviller ve yeşil varlığa dayalı finansal ürünler yatırımcıların yatırım gelirlerinin değerlendirilmesine yönelik ihraç edilen ürünlerdir. Tahvil ihracıyla çevreci alanlar için kaynak sağlanmaktadır. Daha sonra tahvil ihracından elde edilen kullanım alanlarının çevreye etkileri için yılda en az bir kez raporlama yapılması gerekmektedir. Bu dönemlerde iklim değişikliğinin ekonomi üzerine etkileri göz ardı edilemezken ihraç edilen yeni ürünler ile büyümeye kaynak oluşturulmaktadır (Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş. [TKYB], 2021).

Yenilebilir enerji ve enerji verimliliği dünyada hızla artmaktadır. Aynı yıllarda Türkiye’de değişim de artmaya başlamıştır.

Yatırım bankalarının kredi portföyü sürdürülebilir ilkelerine uygun olarak şekillenmiştir. 2000’li yıllarda ise sürdürülebilirlik yatırım bankacılığı faaliyetlerinde ana belirleyici olmaktadır. Sürdürülebilir temalı uzun vadeli kaynaklar uluslararası piyasalarda da çeşitlendirilmiştir.

2009 yılında enerji verimliliği finansmanı kredi politikalarıyla yeni bir bileşen olarak kabul edilmiştir. Özel sektörün kaynak verimliliğini artırma konusunda ise çalışmalar devam etmektedir. Türkiye’nin önde gelen yatırım bankaları sürdürülebilir bankacılık alanında güçlü konumu ve çeşitlendirilmiş kaynak yapısı ile bu alanlarda paydaş haline gelmiştir. Yeşil finansmanın gelişimi için Yeşil Tahvil Prensipleri ile ekonomide dönüşüm yaşanmıştır. Finansman sağlamak için finans kuruluşlarının gönüllü çabalarıyla 2009 yılında kurulan İklim Tahvili Girişimi ile standartlar geliştirilmiştir. Sürdürülebilir finansın gelişimi yatırımcıya da birçok vergi avantajı sunmaktadır (Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği [TSPB], 2021).

Türkiye’de yatırım bankacılığının sunduğu hizmetler artarken çevreci uygulamaları da yurtdışından elde ettiği kaynakların yurt içinde sınırlandırılmasına destek olarak sağladığı görülmektedir. Finans piyasaları üzerindeki etkisi yatırım bankacılığı ürünlerinin geliştirilmesi için çalışmaları hızlandırmaktadır. Bu durumda, finansal sistem iyileşirken yeşillendirme ağı gibi iklim değişikliğinin etkilerinin yaratacağı riskler önlenmelidir.

Türkiye’de 2009- 2012 yılları arasında 16 adet tematik yatırım fonunun ihracı yapılmıştır. Yatırım alanında yenilebilir enerji verimliliği 2008 yılı sonu itibarıyla tamamlanmıştır (Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. [TSKB], 2020).

2013 yılında, yeni bir özel sektör tahvil ihracı daha gerçekleştirilmiştir. Türkiye’de yatırım bankacılığının gelişimine katkı sağlamıştır. Daha sonra özel sektör tahvil ihraçları ivme kazanarak sektörde önemli firmaların ihracına aracı olmuştur. İhraç edilen ürünler ile yatırımcılara sağlanan fayda ve sosyal etki hedeflenmektedir. Yeşil ürünler, katma değeri yüksek üretim, hizmet kalitesi ve kaynakların yeniden kullanımı ekonomik düzen için öncelikli unsurlardır.

Türkiye yenilebilir enerji, enerji verimliliği ve kaynak verimliliği alanlarında yüksek projelerde yer alarak kalıcı değerler üretmektedir. 2014 yılında ilk Eurobond ihracı gerçekleştirilmiştir. Uluslararası piyasalarda yaşanan finansal dalgalanmaların yanında Eurobond ihracına gelen yüksek talepte artış görülmüştür. Eurobond ihracıyla sağlanan beş yıl vadeli fonu ile Türkiye’nin büyümesi için yatırımlar desteklenmiştir.

2016’da Türkiye’nin ilk yeşil sürdürülebilir tahvil ihracı gerçekleştirilmiştir. İhraç tutarı 13 katından fazla ve yaklaşık 4 milyar ABD Doları olarak talep görmüştür. 2017 yılında ise ilk sermaye benzeri sürdürülebilir tahvil ihracı geliştirilmiştir. Türkiye’nin yatırım bankacılığı faaliyetleri ve danışmanlık hizmetleriyle reel sektörün büyüme yolculuğuna çok yönlü katkısı göz ardı edilemez. Türkiye’de farklı dönemlerde uzun vadeli kaynak aktarımını destekleyen öncü yatırım bankaları üretilen toplam katkı, fayda ve etkiyi farklı alanlardaki faaliyetleriyle zenginleştirmiştir.

Türkiye’de yayınlanan ilk tahsis ve etki raporu TSKB tarafından hazırlanmıştır. 2018 yılı Tahsis ve Etki Raporu tahvil yapısını inceleyerek yatırımcılar tarafından değerlendirilmiştir. Türkiye’de yatırım ürünlerinin bankacılık prensipleri doğrultusunda potansiyel risklerinin ve etkilerinin objektif bir yaklaşımla saptanmasına öncelik verilmektedir. Yeni ürünlerin çevresel ve sosyal risk kategorisinde performans değerlendirilmesi yapılmaktadır. Kapsamlı değerlendirme sürecinde çevresel ve sosyal etkilerin boyutu ele alınmaktadır. Ürün bazında

geliştirilen projelerin atık, emisyon gibi etkilerinin yanında kamulaştırma yöntemleri gibi sosyal etkileri de ele alınmaktadır.

Türkiye’de yatırım bankacılığının gelişmesine yönelik yapılan çalışmalar ile büyümeye çok yönlü katkı sağlanmaktadır. İlk uzun vadeli tahvil ihracı için garantör olunmuş ve aracılık edilmiştir. Tahvil çıkarmaya aracılık etme ilkeleri birçok yatırım bankası tarafından tanınmıştır.

Uzun yıllardan beri sürdürülebilir ürünlerin ihracı için çalışmalar yapılmıştır. Böylece hazine birimi oluşma ihtiyacı doğmuş ve birimin sağlam temelleri atılmıştır. Finans piyasasıyla uyumlu hale gelecek şekilde modern finansmanın kurumsal yatırımcılara sunulması için yatırım bankaları bünyesinde yerel ile yabancı kurum ve kuruluşlar nezdinde sermaye piyasası oyuncularından biri olarak da anılmaktadır.

Ülkemiz yatırım bankacılığı ana faaliyetlerini sürdüren TSKB, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı için sanayi tesisi değerlendirme çalışmasını da tamamlayarak Türkiye’nin sanayileşmesine katkı sağlamıştır. İlgili banka çalışanları, özel sektör tahvillerinin piyasaya kazandırıldığı dönemlere tanıklık etmiştir. Banka, bonolarını yatırımcılara sunarak tahvil ihracına da aracılık etmiştir (Akgüç, 1975).

Yatırım bankacılığı faaliyetleriyle 2020 yılında Türkiye’nin ilk sürdürülebilir kira sertifikası ihracı gerçekleştirilmiştir. Söz konusu ihraç, enerji ile bağlantılı hedeflerin sürdürülebilir altyapı gibi hedefleri de gerçekleştirmektedir. Sürdürülebilirlik küresel ölçekte temel gündem maddelerinden birine dönüşür hale gelmiştir. TSKB, son 20 yılda sürdürülebilirlik alanında Türkiye’de öncü olmuştur. Aynı zamanda uluslararası iş birliklere aktif katılımıyla katkısını küresel ölçeğe taşıma sürecine girmiştir. Sürdürülebilirlik, yatırım bankalarının entelektüel kapasitesindeki gelişmenin de etkisiyle iş modeline yön veren bir kavrama dönüşmüştür.

Bankacılıkta yeni ürünler ve yatırım ürünleri daha çok piyasaya tanıtılmalıdır. Bunların ilk örneği temiz enerji fonudur. Bu şekilde yenilikçi özel ürünler daha uzun süreli olarak piyasada varlığını sürdürmelidir.

Yatırım bankacılığı alanında Türkiye’nin temsilcilerinden TSKB, Temiz Enerji Fonu ile Türkiye’de bir ilke imza atmıştır. Yatırım dünyasının yenilebilir enerji fonu bu tip ürünlerden ilkidir. Bu konuda hazırlanan sertifikalar Türk yatırımcılarına sunulmuştur.

Yeşil finansal sistemin en önemli özelliği ekonomideki dönüşümü hızlandıracak olmasıdır (TSPB, 2021). Bu nedenle de şirketlerin kurumsal iklim yönetimi konusunda teknik destek alabilecekleri söz konusudur. Daha yeşil bir finansal sistem için bazı koşullar sağlanmalıdır. Öncelikle Türk finans profesyonellerinin uluslararası sermayeye erişmeye devam etmesi gerekmektedir. Ayrıca yatırımlar farklı kampanyalarla da desteklenmelidir. Türkiye, günümüze kadar olan süreçte 371 projeye kaynak sağlamıştır. Bu yatırımların çoğunluğunu sürdürülebilir projeler kapsamaktadır. Türkiye’de sermaye piyasalarında yatırımcının mevzuat bilgisi ile ürün bilgisini bütün olarak görmesi gerekmektedir. Yatırımcı portföy değerlerken ürün çeşitliliğinden de faydalanmaktadır.

Türkiye’de yatırım bankacılığının ürün evrimi, Avrupa’da gelişen ürün çeşitliliğine benzer özellikler taşımaktadır fakat Avrupa’daki kadar gelişmiş değildir. Ülkemizde yatırım bankaları tarafından ihraç edilen yeni ürünler ile bankalar finansman sağlayıcı rol üstlenmektedir. Türkiye’de bu tarz sürdürülebilir ürünler geliştirilerek TSKB ile Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası tarafından sunulmaktadır. Avrupa’da da fonlama mekanizmasına sahip menkul kıymetler ihracı yapan Avrupa Yatırım Bankası, bölgenin kalkınmasına öncülük etmektedir.

Yatırım yapılırken düşük karbonlu enerji üretimi konularında projeler ile yeşil büyümeye yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Bu durum beraberinde, dijitalleşmeyi ekonomik hayatın merkezine getirmiştir. Dijitalleşmenin varlık sürdürmesinin bir diğer nedeni de sunduğu

avantajlardır. Son yıllarda dijital veri hacmindeki artış, belirgin hale gelmiştir. Bu durum ise dijital veri ve teknolojilerin üstlendiği rolün önümüzdeki süreçte de artacağına işaret etmektedir.

Günümüzde yatırım bankaları tarafından çıkarılan ürünler gün geçtikçe çoğalmaktadır. Yatırımcılara çeşitli imkanlar sunmasının yanında ülke ekonomisine de katkı sağlamaktadır. Yeşil tahvilleri geleneksel tahvillerden ayıran temel özellik ise çevresel faydayı ön planda tutmasıdır. İhraç edilen yeni ürünler ile yeşil ekonomi desteklenmektedir. Yatırım bankalarının buradaki fonksiyonu ürünlere yatırım yapan tasarruf sahiplerinin menfaatlerini korumaktır.

Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası, sürdürülebilir kalkınmaya destek vererek yatırımları artırmaya yönelik çalışmalar gerçekleştirmiştir. Sorumlu yatırım bankacılığı prensibiyle çevreye duyarlı anlayışını sürdürerek müşterilerini de bu şekilde seçip yönlendirme hedefiyle hareket etmiştir. Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası dünyanın en büyük çevre raporlama platformunda risk ile fırsatları değerlendirmektedir. Sürdürülebilir kalkınmaya sağladığı destekler ve Etki Yönetimi çalışma prensipleri ile Türkiye'deki ilk kuruluş olmuştur.

Türkiye'de yatırım bankacılığının gelişimine yönelik çalışmalar hız kazanmakla birlikte yatırım bankacılığı alanında sunulan satın alma danışmanlığı hizmetlerini geliştirmek ve çeşitlendirmek için projeler ile ülke ekonomisi desteklenmektedir. Mevcut yatırım bankacılığı hizmetleri olarak halka arzlar ve borçlanma araçları ihraçlarına aracılık hizmetleriyle varlık satış süreçlerinde ülke kalkınmasına katkı sağlayacak projeler tasarlanmaktadır. Yatırım bankacılığının gelişimi için yatırım bankaları tarafından birçok hedef belirlenmiştir. Bunlar; Türkiye Sermaye Piyasalarına yeni ürünlerin katılımı veya var olan ürünlerin ihracında uluslararası uygulamaların ihracında önyak olacak yenilikçi yatırım bankacılığı ile çalışmalar gerçekleştirmek şeklindedir.

Türkiye'de 2021 yılında ilk Düşük Karbonlu Ekonomi'ye Geçiş Tahvili'nin ihracına aracılık edilmiştir. Ardından Türkiye'nin ilk sosyal sukuk ihracı gerçekleştirilmiştir. Yatırım bankacılığı alanında enerji ve liman özelleştirmelerinde görev alan Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası özelleştirme geliri elde edilmesinde rol oynamıştır. Yatırım bankacılığı bünyesinde satın alma danışmanlığı ve finansal danışmanlık hizmetleri gelişmiştir. Yatırım bankalarının elde ettiği çok sayıda müşteri kitlesiyle ürün çeşitliliği artmıştır.

Sermaye piyasaları danışmanlığı çerçevesinde sermaye piyasası araçlarının ihracı konusunda ilave kaynak sağlanmasına aracılık edilmektedir. Sermaye piyasaları danışmanlığı birimlerinin araçlarına yönelik projeler ile yatırım bankacılığı gelişmektedir. Sadece Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası 2021 yılında tek başına 8 adet danışmanlık hizmeti vermiştir. Söz konusu projelerin proje değeri ise yüksek seviyededir.

2021 yılında Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası'nın farklı birimler bünyesinde yürütmekte olduğu faaliyetler çerçevesinde özgün bir yapılanma amacıyla kurulan Çevresel ve Sosyal Etki Birimi tarafından çevre yatırımları yürütülmeye başlanmıştır. Banka 2020 yılında entegre raporunu yayınlayarak ülkemizin kalkınmasına verdiği desteği, sermaye öğelerini ve hedefleri bu alandaki paydaşlarının bilgisine sunmuştur. Sosyal risk değerlendirmesi de yapan yatırım bankaları riskleri ayrı ayrı analiz etmektedir.

Verilen krediler üzerinden itibar, çevresel ve sosyal yükümlülüklerle yönelik riskleri tespit ederek analizler yapılmasının yatırım bankacılığının gelişimi için büyük payı vardır. Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası dünyanın en büyük çevre raporlama sistemi olan Karbon Saydamlık Projesinin 2021 yılında elde ettiği B skoru ile öncü kurumlarından olmuştur (TKYB, 2021).

Temmuz 2021'de Türkiye yeşil yatırımlara yönelmiş ve TCMB Finansal İstikrar Raporu'nda sürdürülebilir finans başlığı altında konuya yer verilmiştir. İklim değişikliği sonucu

oluşabilecek risk ortamı öngörülmektedir. SPK, bu alanda yaptığı değişikliklerle sürdürülebilir tahvil ilkesi hakkında çalışmalar yürütmektedir. Avrupa’da da bu ürünler oldukça talep görmektedir. Climate Bonds Initiative ile borçlanma araçlarını içeren verilere ulaşım sağlanmaktadır (TSPB, 2021).

Dijital teknolojiler ile imalat ve hizmet süreçleri arasında sıkı bir bağ vardır. Üretim sürecini besleyen etmenler arasında şunlar da gösterilir; üretim süreci, yazılım destekleri ve satış sonrası hizmetler. Dijitalleşmenin yeni bir katma değer sunması için verinin toplanması, depolanması ve analiz edilmesi gerekmektedir. Piyasanın kendi içerisinde yapısal dönüşüme gidebilmesi için dijitalleşmeye geçilmesi kaçınılmazdır.

Önümüzdeki yıllarda teknoloji kullanımı, ürünlerin ortaya çıkarılmasında aktif rol alacaktır. Bu nedenle gelişmekte olan ülkeler ihracata konu olan ürün demetinde beşeri sermayeye öncelik vermektedir. OECD verilerine göre de Türkiye dijital uçurumu deneyimleyen konumdadır. Dijitalleşmenin önümüzdeki yıllarda kalkınmada rol oynayacağı öngörülmektedir.

Tarım teknolojileri dijitalleşmeye bağlı olarak çevresel sürdürülebilirliği desteklemektedir. Bu durumda, dijital sektörün kayda değer bir çevresel ayağı olduğu izine varılmaktadır. Böylece, yatırımcıların tercih ettikleri ürün ve hizmetleri değerlendirmek de mümkün olmaktadır (TSKB, 2021).

Yeni ekonomik rekabet koşullarında dijitalleşmenin önemi birçok alanda artış göstermektedir. Dijitalleşme alanında inovasyon kapasitesinin artırılması önem arz etmektedir. Kamu ve özel sektördeki eğitim faaliyetleri ise gerekli işgücünde artış yaratacaktır. Bu beceriler topluma ne kadar çok yayılırsa dijitalleşmenin ekonomik, sosyal ve çevresel faktörleri de o kadar etkili olacaktır. Uluslararası örnekler, toplumda üst yaş gruplarının dijital hizmetlere erişemediğini ortaya koymaktadır. Bunun yanında toplumun diğer kesimlerinde de dijital dönüşümün hızı ve etkisi dikkate alınmalıdır. Bu çalışmaların coğrafi boyutu da olmaktadır. Bu boyut, dijitalleşmenin bölgelere eşit olarak dağılmadığını göstermektedir. Söz konusu teknolojilerin enerji verimliliği çalışmaları ile birlikte yürütülmesi gerekmektedir. Türkiye’de enerji ve kaynak verimliliği ile sürdürülebilir finansman temalarında sağlanan gelişme finansman faaliyetlerinin gelişimine de yön verecektir (TSKB, 2020).

Ülkemiz bankacılık sektöründe yatırım bankacılığı farklı kategorilerde müşterilere hizmet vermektedir. Yatırım bankaları menkul değer ihraç etmek suretiyle tasarruflarını menkul değerlere yatırmak isteyenlere tasarrufların değerlendirilmesi için firmaların piyasaya sürdüğü hisse senedi ve tahvillere aracılık yapan kurumlardır. Yatırım bankaları Türkiye’de mevcut faaliyetlerini yatırımcı profilini iyi tanıyarak etkin bir biçimde sürdürmelidir. Birinci ve ikinci el sermaye piyasalarında kurumsal hizmetler sağlamak, risk sermayesi kapsamında ürün setleri sunmak yatırım bankacılığının gelişimini hızlandıracaktır. Mevduat kabul etmeyen yatırım bankaları, sermaye piyasası araçlarının yatırım danışmanlığı faaliyetlerini de yapabilmektedirler (Akgüç, 1971).

Bazı yatırım bankacılığı ürünlerinin diğer bankacılık ürünlerinin önüne geçmesi yatırım bankacılığının ürün çeşitliliği konusunda iyi konuma sahip olduğunu göstermektedir. Yatırım bankaları ürün pazarlaması alanında daha yaratıcı konumda olmalıdır. Uluslararası sermaye hareketlerinin artması, yatırım bankacılığı faaliyetlerinin artmasına da neden olacaktır. Bu durumda ise yatırım bankalarının faaliyetlerini devam ettirmesi için daha çok sermaye ayırması gerekmektedir. Krantz ve Johnson(2020), günümüzde yatırım bankaları tarafından sunulan yatırım ürünlerinin tarihi de çok eski yıllara dayanmaktadır.

Bankacılık sektöründe fon sağlayıcı kuruluşlar faaliyet ve stratejilerinde sürdürülebilir yatırımların finansmanı ve gelişimini önemsemektedir. Fon kaynaklarının çeşitlendirilmesi de bu alanın gelişimine katkı sağlamıştır. Böylece sürdürülebilir borçlanma araçları bağlantılı

tahvil prensipleri ortaya çıkmıştır. Sosyal tahviller, yeşil krediler, sürdürülebilirlik bağlantılı kredilere yönelik çalışmaların piyasada standardizasyonu artırması ve sürdürülebilir alanlara kayması beklenmektedir.

Sonuç

Demiryollarının ve sanayicilerin ihtiyaç duyduğu sermaye, tahvil ihraçlarıyla sağlanmaktadır. Amerika'daki sermaye birikimi ülkenin sanayileşmesini karşılamak için yetersiz kalmaktadır ve Amerika 19. yüzyıl boyunca önemli bir sermaye ithalatçısı haline gelmektedir. Amerikan tahvil ihraçlarının sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Teknolojik altyapı gelişmemesine rağmen yatırımcıların ihtiyaçları doğrultusunda farklı yöntemleri deneyen girişimcilerin sayısı artmaya başlamıştır. Ayrıca bu dönemde menkul kıymetlerin alınıp satılması artmıştır.

Avrupa'da, Amerika sermaye ihtiyaçlarının karşılandığı tahvil ihraçları yaygın hale gelmektedir. Diğer yandan bölgede mali piyasaların gelişim sağladığı görülmektedir. Finansın temelleri inşa edilirken ticari senetler ve akreditifler de çoğalmaktadır. Finans sektörünün 19. yüzyılın başlarındaki evrimi şekillenirken tahvil satışlarında itibar ve dağıtım yöntemleri gündeme gelmeye başlamıştır. Piyasa düzeninde hisse senedi alım satımı ve fonların sermaye piyasalarına pazarlanması yatırım bankacılığı faaliyetlerinin ülkede etkin olduğunu göstermektedir.

Yatırım bankacılığı birleşmeler, şirket bölünmeleri, yeniden yapılandırmalar, hisse bölünmeleri, ilk halka arzlar ve ikincil piyasa işlemleri ile faaliyet göstermektedir. Sermaye piyasası ve yatırım bankaları birbirini beslemektedir. Sermaye piyasası ürünleri ve türev ürünler çoğunlukla operasyonu karmaşık finansal araçlardır. Yatırım bankacılığının esas sermaye kaynağı menkul kıymetler olduğu için öncelikle bu piyasanın gelişmesi gerekmektedir. Reel sektörün uzun vadeli fon ihtiyacı için yatırım bankacılığı olmazsa olmazdır. Yatırım bankalarında toplanan kaynak uzun vadeli kredilere yönlendirilmektedir. Son dönemlerde artan rekabet, daralan marjlar ve bireylerin finansal okuryazarlığının artmasına paralel gelişen ihtiyaçlar bu sektörü daha kitlesel perakende hizmet verme noktasına getirecektir.

Servet yönetimi tarafında birçok kısıtlamalar olmasına rağmen gelişimi sürmektedir. Vergi ve komisyonlar yüksek olduğu için yatırımcılar işlem yapmakta zorlanmaktadır. Yatırım tavsiyeleri daha çok geliştirilmeli ve danışmanlık hizmetleri artırılmalıdır. Yatırım bankacılığı için düzenli sermaye birikimi sağlanmalıdır. Yatırımcı özelinde yatırım ve risk bakış açısı belirlenmelidir. Hisse senedi, fon ve bono gibi araçların teşviki artırılmalıdır. Dijital bankacılığın gelişmesi yatırım bankacılığı işlemleri açısından önemli fırsatları beraberinde getirmektedir.

Yatırım bankaları, kurumsal şirketlere verilecek sermaye piyasası hizmetleri için genelde büyük şirketleri müşteri yapmaya çalışmaktadır. Onları halka açmak, tahvillerini ihraç etmek, şirket birleşmelerini gerçekleştirmek için söz konusu hizmetlere ihtiyacı olan büyük şirketleri araştırmaktadır. Yatırımcının sahip olduğu portföyün hangi şartlarda değer kaybedeceği ve bu değer kaybının yaklaşık hangi büyüklüğe ulaşabileceği saptanmalıdır. Türev ürünlerin kullanımının yaygınlaştırılması için bu ürünler ve sözleşmeleri hakkında yatırımcılar aydınlatılmalıdır.

Kaynakça

- Akgüç, Ö. (1975). Cumhuriyet Döneminde Bankacılık Alanında Gelişmeler. Ankara: Türkiye Bankalar Birliği Yayınları.
- Akgüç, Ö. (1971). Orta ve Uzun Vadeli Krediler ve Finansman Kurumları. İstanbul: Türkiye Bankalar Birliği.
- Aslan, Ö. Küçükaksoy, İ. (2006). Finansal Gelişme ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Türkiye Ekonomisi Üzerine Ekonometrik Bir Uygulama. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Ekonometri ve İstatistik Dergisi, 12-28.
- Aydın, Y. (2019). Türk Bankacılık Sektöründe Karlılığı Etkileyen Faktörlerin Panel Veri Analizi ile İncelenmesi. Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi, 181-189.
- Deg'Innocenti, M. Fiordelisi, F. Girardone, C. Radic, N. (2019). Competition and Risk Taking in Investment Banking. Financial Markets Institution & Instruments.
- Kaya, E. Ö. (2010). Sürdürülebilir Kalkınma Sürecinde Bankaların Rolü ve Türkiye'de Sürdürülebilir Bankacılık Uygulamaları. İşletme Araştırmaları Dergisi, 75-94.
- Kudratova, S. Huang, X. Kudratov, K. Qudratov, S. (2019). Corporate Sustainability and Stakeholder Value Trade - Offs in Project Selection Through Optimization Modeling: Application of Investment Banking. Corporate Social Responsibility and Environmental Management.
- Krantz, M. Johnson, R. R. (2020). Investment Banking For Dummies. John Wiley&Sons.
- Morrison, A. D. Schenone, C. Thegeya, A. William, J. W. (2018). Investment Banking Relationships: 1933-2007. Oxford University Press On Behalf Of The Society for Financial Studies.
- Oudat, M. S. Ali, B. J. A. (2021). The Underlying Effect of Risk Management On Banks Financial Performance: An Analytical Study On Commercial and Investment Banking in Bahrain. Elementary Education Online.
- Şenel, C. Şekeroğlu, S. (2019). Yatırım ve Kalkınma Bankalarının Etkinliklerinin VZA Yöntemiyle Analizi ve Türk Bankacılık Sektöründe Bir Uygulama. Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi, 565-580.
- Turgut, A. Ertay, H. İ. (2016). Bankacılık Sektörünün Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: Türkiye Üzerine Nedensellik Analizi. Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 114-128.
- Turgut, K. Doç. Dr. Güney, P. Ö. (2020). Banka Kredi Hacmi ile İktisadi Büyüme Arasındaki İlişki: Türkiye Örneği. Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
- Vurur, S. N. Özen, E. (2013). Türkiye'de Mevduat Banka Kredisi ve Ekonomik Büyüme İlişkisinin İncelenmesi. Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 117-131.
- Dünden Bugüne TSKB (2020). 70. Yıl Kitabı
- TCMB (2021). Finansal İstikrar Raporu.
- TSPB (2021). Gösterge Raporu.
- TSKB Tematik Bakış (2021). Dönüşümün Anahtarı: Dijitalleşme ve Yeşil Teknolojiler.
- TSPB (2021). Gösterge Raporu.
- TSPB (2022). Gösterge Raporu.